

F343

2002

დედა

№1 2002 წელი

უმაწვილი უნდა სწავლობდეს
საცნობლად თავისადლო:
ვინ არის, სიღამ მოსულა,
სად არის, წავა სადლო?

დიდიან ანთელგობა

იოსაბ ზრიშაშვილი სურათი

ანლოვდება გაზაფხული,
ზამთარს წასვლა ეძნელება,
სხივდარული სიხარული
გაიშალა ენმელებად.

დღემ საგრძობობად მოიმატა,
აღარ მოსინას ქედი თეთრად, —
თოვლის ჩონა გაუსნია
გაზაფხულის შესახვედრად.

„დილა“ № 4, 1952 წ.

იოსაბ რონაშვილი

თეზარვალი

თეზერვალი მოვიდა —
ზამთრის სუსხი აღგავოს.

თეზერვალი დადგაო,
სეში წყალი ჩადგავო.

შეიმშუმენ სეები
ჯარად ჩამოდგარები.

ტეში იამ, ენმელამ
გახილეს თვალეები.

ეური ჰეარა ბალანმა,
მწვანედ გაიშრიალა.

მზე მომდღავრდა, ურჩება
მიწას ზამთრის იარა.

ზამთრის თეთრი ნაბადი
ნაფლეთებათ ჰეიდაია.
მუქი სჭარბობს სიხრელებს,
დღე დამეზე დიდაია.

მთესველებიც ესტუმრენ
ველებს, შავად გადასწულს
მითხარ რა შეედრება
საქართველოს გაზაფხულს?

„დილა“ № 2, 1952 წ.

საქართველოს

შვის წილსვედრო, ცით ნაკურთხო
სამოთხო, ედემ-ბადო,
ვევლას ესლო თავის წილი,
შენზე ხელი ვინც ააღო.
არ ხარ მარტო, დმერთი შენთან
იუო, არს, და სულ იქნება...
დაგიფარავს ავისაგან,
მართლის ხსენა მისი ნება.
და თუ დმერთი შენთანაა,
რას დაგაკლებს ბოროტება?!
წამება ხომ გამოუთქმელ
სიხარულით ბოლოვდება!
თუმცა მტერი უოველ მხრიდან
ბედავს ბრძოლას, გიქმნის ქაოსს, —
ნათელ მხედრის წმინდა ცეცხლით
უძალ თვითვე აღივავოს.
შენ იცოცხლებ, იგვაილებ
სიმართლით და ზეცის ძალით,
სულ იქნები, საფიცარო,
ვევლა ნატურის ნატურისთვალი.
სიხარულის ჩანჩქერები
გივალბენ ღვთიურ ნანას, —
ზეციურმა საქართველომ
კვლავ შეგასწროს ოქროს ხანას!

გოლმისისა და დიანისის
მთავარკავისკოვთის თადეოზი

კეთილი ჯადოქარი

დიდი ხნის წინათ ჩვენს დედაქალაქში ერთი შავტუხა თაფლისფერთვალემა ჭკვიანი ბიჭი ცხოვრობდა. დედ-მამა აღარ ჰყავდა. ბიჭუნას შავით მოსილი, დარბაისელი დიდგვაროვანი დედა ზრდიდა.

ერთ დროს დიდედას და ბიჭუნას დიდი მშვენიერი სახლი ჰქონდათ, მაგრამ ვიღაც ჯმუხმა კაცებმა იმ სახლიდან გამორეკეს და საცხოვრებლად ორი პატარა ოთახი მიუჩინეს.

- ეგ არაფერი, - ამშვიდებდა დიდემა ბიჭუნას. - რა მნიშვნელობა აქვს, დიდ ოთახებში ვიცხოვრებთ თუ პატარებში. მთავარია, ჯანმრთელად ვიყოთ, შენ კარგად ისწავლო, პატიოსანი და კეთილი კაცი გაიზარდო... სიბრძნევე არ ჩადინო. აი, ეს არის ბედნიერება, სხვა დანარჩენი ადვილი გადასატანია.

ერთ საღამოს ძილის წინ დიდედამ ლამაზ ფინჯანში ჩაი დაუსხა, თეფშზე შავი პურის ნაჭერი დაუდო, გაუღიმა და ტკბილი ზღაპრის მოყოლას შეუდგა.

ერთიც ვნახოთ, კარზე დააკაკუნეს. ოთახში ძია ნიკოლოზი შემოვიდა. სტუმარმა მიტოს ქაღალდის პარკით კანფეტები მოუტანა.

- ქალბატონო ანეტა, ზეგ შობა! წინასწარ გილოცავთ და პატარა მიტოსთან ერთად ნამდის ხეზე გეპატივებით, - უთხრა ძია ნიკოლოზმა დიდედას.

გახარებულ მიტოს თვალები გაუბრწყინდა...

აფორიაქებულ ბიჭს ოცნებაში ჩაეძინა. დედედა დიდხანს დაჩოქილი ლოცულობდა ღვთისმშობლის ხატის წინ, მერე სკივრს თავი ახდა და ძველმანებში მიტოსთვის ტანსაცმლის ძებნას შეუდგა. უცებ, ლურჯი ხავერდის შარვალმა ამოყო თავი, თან თიეთის თეთრმა ზედატანმაც გააჭყობა თვალს. საყვლის პატარა პალსტუხიც ამშვენებდა.

დილით დიდედამ ბიჭი სკამზე შეაყენა და ტანსაცმელი მოაზომა, რომელიც თურმე ბავშვობაში მიტოს პაპას ეკუთვნოდა. დიდედას გაუკვირდა, ისე ზუსტად მოადგა სამოსი ბავშვს.

დადგა ბრწყინვალე შობის დღესასწაული. დიდედა და ლამაზად

გამოწყობა მიტო ძია ნიკოლოზის სახლს მიადგინეს. მამა ზარი დარეკა, კარი ფართოდ გაიხსნა. მიტოს მთელი ნათესაობა ხმაურით შეესალმნა. ბიჭი გაფაციცებით ეძებდა ძია ნიკოლოზს, უმცა თვითონაც არ იცოდა, რატომ.

შუა ოთახში დიდებულად აღმართულიყორთოულ-მოკაზმული შობის ხე, მწვანე ტოტებს ნაირ-ნაირი სათამაშოები ამშვენებდნენ, გაშვვირვალე ფერად ფერადი ბურთები მოხდენილად ტრიალებდნენ უქროსფერ თასმებზე. ვერცხლისფერი კაკლები კურდღლები, ციყვები, მელიები, თითქოს დაძალვას ლამობდნენ ხის ჩრდილში. მოელვარე ქიშკები წყრიალით ეხლებოდნენ ერთმანეთს. ტოტებს ამძიმებდნენ. ციმციმებდნენ სხვადასხვა ფერის სანთლები. ხის ძირას, დათოვლილ სახლთან, თოვლის პაპა და ვეებერთელა დათუნია იდგნენ. ხის კენწეროზე ჩამოცმული ოქროსფერი ვარსკვლავი ჭერს ქიმით, ისე მიჰკვირდა, თითქოს ცაზე დაბრუნებას აპირებო.

ვიღაც ფორტეპიანოს უკრავდა, ბავშვებს წრე შეეკრათ და ცეკვავდნენ.

მხატვარი მანანა მორჩილაძე

F868

მოისი ნის ბრწყინვალეობამ მიტო იხე გაა-
შეშა, ადგილიდან ვეღარ იძვროდა, უცერად
მასთან ძია ნიკოლოზი მივიდა, ჩაიძუხლა, მხრებ-
ზე ხელი მოხვია და ჰკითხა:

- მოგწონს, გენაცვალე? აქ რას აკეთებ.
წამოდი, შენც იმხიარულე, არ გინდა? - ძია
მიუხვდა, მიტო მოჯადოებული იყო
ნაძვის ხის სილამაზით, - წამო-
დი, უფრო ახლოს მივიდეთ...
აირჩიე, რომელი სათამაშოც
უფრო მოგწონს ჩამოხსნათ და
შენი იყოს. შინ წაიღე, შენი
ნაძვის ხე გაალამაზე.

- არა... - ჩუმაღ თქვა
მიტომ და ძიას მორცხ-
ვად გაუღიმა. - აქ
იყოს... მე ნაძვის ხე არა
მაქვს, - ბიჭუნა ისევ მო-
ჯადოებული შესცქე-
როდა მშვენიერ ხეს.

- არა გაქვს?! - ჩუმაღ თქვა ძია ნიკო-
ლოზმა. მერე ჩაფიქრდა, ბავშვს ეამბორა, ბი-
ჭუნა მეუღლეს ჩააბარა - გაართო და სად-
ღაც წავიდა.

მიტომ ნუგბარი ბლომად მიირთვა. თხილქა
და ნუშიც აკნატუნა. უამრავი საჩუქარი გაა-
ტანეს, ბედნიერი წავიდა შინ. დიდელა დინჯად
მიბაიჯებდა რუსთაველის გამზირზე, ბიჭი კუნ-
ტრუშით გარბოდა წინ და ენას არ აჩერებდა.
დიდელას უკვირდა, ეს გულჩათხრობილი ბავშვი
ასე რამ ააჭკიჭკიკაო, თუმცა მიზეზი კარგად
იცოდა - სიყვარული იგრძნო!...

სახლის კარი შეაღეს, ბიჭმა დიდელას გა-
უსწრო, სინათლე აანთო და რა-
ღაც უცნაური ხმა აღმოხდა...

დიდელაც გაოგნებული იდგა.
ბიჭს მოეხვია, იგრძნო რო-
გორ ცახცახებდა. რაღაცის
თქმა უნდოდა, მაგრამ ხმას
ვერ იღებდა.

- შობის ხე?! - როგორც
იქნა, ამოილულულა მიტომ. -
დიდელ, ჯადოქარმა მოგვიტანა?

- ყველა კეთილი ადამიანი ჯადოქარია, ჩე-
მო სიცოცხლე! - აკანკალებული ხმით თქვა
დიდელამ, ძველ სავარძელში ჩაჯდა და ბედნი-
ერი ბიჭი გულში ჩაიკრა.

**ანი მამაცაშვილი
მონატრება**

ისევ ჯვარზე აცმევ გულო,
გულო, გულის ნადებს?
აღე, ჩემო დაცემულო,
აღეცემულო, აღე!
ვიდრე ვადებულავს სურვილს
კენესა ჩემი მიწის,
მონატრება კელასურის
და ცისფერი რიწის...

**ზაალ აბანიძე
ბაბის ტელეფონი**

- ალო, მამა! - ვივრის გაბი, -
გამშული აქვს კოჭის ძაფი.
ტელეფონი ამ დილით
გაკეთა ნამდვილი.
აწი ვეღარ უყვრებს
მართ ბებო გაბისო, -
თავის ტელეფონი აქვს
დასტუნავს და დაბნისო.
როცა უნდა, დარეკავს,
გაგონებს მაშიკოს.
- ეს თბილისი კარგია,
ცოტა შორს რომ არ იყოს.

ბერები

გზაზე მოდის ოთხი ბერი
და ოთხივე მოიმღერის:
„ერთ თვეს ერთი ბერი ვწირავთ,
მეორე თვეს — მეორეო,
მესამე თვეს — მესამე და
მეოთხე თვეს — მეოთხეო...
მეოთხე და მესამეო,
მეორე და პირველიო,
ჩვენს გარეშე ვერ გადაფრენს
მადლა ცაში ფრინველიო“.

გზაზე მოდის ოთხი ბერი
და ოთხივე მოიმღერის.
დაუღაჯა და ფერსორციან
ბერს, დამკანახულლოყებიანს,
მხიარული კრიამულით
სხვა ბერები მოჰკუებინან.
პირველი რომ ჩამოივლის
სელში უურმნის აკიდითი,
იქ მთორეც მოხანცალებს
გამომცლებლი ათი დოქის:
„არ ავცდებთა მალაუიო,
თუ დაღიეთ არაუიო.
ვერავინ ვერ დაგვიწყებს,
თუკი ვაცისიხა ვემო,
აბა, მალე ამოდუდდი
ტიკორამი უურმნის წყენო.
მეორე და მესამეო,
ვანის დანას ვლესავე მყო...“

ეს ვინ მოდის,
ვინ მოაქნეს
ქარში გამდიდრ ანაფორას
ჩისუსთქა და ბუნსებით
შავი კვამლი გააბოლავ:

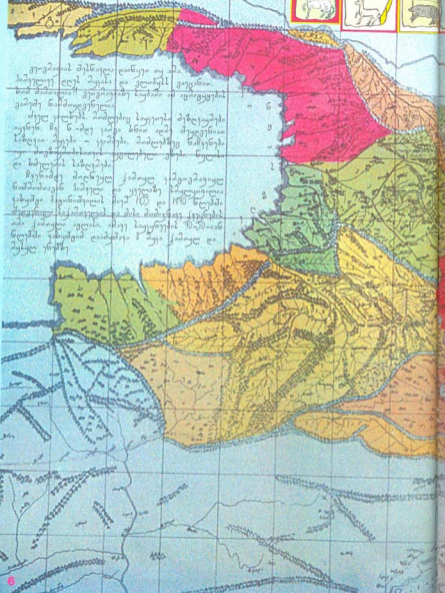
„ვინ გუვთ ჩემი ბადალიო,
გავუვიეთლე მთა-ბარიო.
არ გუკ ონთ ცრუ-ბერიო,
მალე დადგით ღუქელიო...“

ეს მეოთხე რა ფოფილა,
სცევათ თოვლის ანაცერი:
„ხი-ხი, ხი-ხი,
ვინ გამძლებს,
მე თუ თავზე დაუცხერი“.

გადკირსლა მიდამო და
დაუდგენა უკან ბერებს:
„უკვლას თითებს მოგაეინავთ,
სული თუ არ შეუბერეთ“.

გზაზე მოდის ოთხი ბერი
და ოთხივე მოიმღერის.
ჩაივლიან, უხილავი
ცოცხლი მოგვის მათ ნაკვადგეს.
თუძა რამდენიმე თვეში
ისეკ თავეებს დაგვიერავენ.
ერთი ბერი — სექტემ-ბერი,
მეორე ვი — ოქტომ-ბერი,
მესამეა — ნოემ-ბერი
და მეოთხე — დეკემ-ბერი.
ოთხი მხიარული ბერი
მუღამ მუწუბილიად დადის.
ისინი რომ არ გამონდნენ,
არ გაივლის წელიწადი.
რა ვიხურვით უკეთესი
დამდევი წლის სადღეგრძელოდ —
ჩვენს ფანჯრებს წინ ამ მხიარულ
ბერებს ბერავურ ჩამოველოთ.

მხატვარი
ბიორბი
ჩხიჩხიძე

ქვემოთ მისწავლა დასწავლა იქამა
 ჩვეულებრივად და ვლანქს ვაყენაო.
 სამ ძალიანა! ქვემოთსა სავანაში იმ აფრთხილებს
 ვამბო ნამყოფიერება
 ძულ ვლანქს შიდასა სავანაში მისწავლა
 იყენა ჩა ს-ბო იქამა მნათ და მუდგენია
 სიღრა ზედასა - იქამა მამლანსა სავანაში
 და მამლანსა სავანაში იქამა სულს
 და სიღრაში სავანაში
 ჩვენივე მამლანსა ქვემოთ იქამა ვაყენა
 ნამამლანსა ჩვენივე და იქამა სიღრაში
 იქამა სიღრაში სავანაში და მამლანსა
 იქამა სიღრაში და მამლანსა სავანაში
 იქამა სიღრაში და მამლანსა სავანაში
 იქამა სიღრაში და მამლანსა სავანაში
 იქამა სიღრაში და მამლანსა სავანაში

ქვემოთ მისწავლა დასწავლა იქამა
 ჩვეულებრივად და ვლანქს ვაყენაო.
 სამ ძალიანა! ქვემოთსა სავანაში იმ აფრთხილებს
 ვამბო ნამყოფიერება
 ძულ ვლანქს შიდასა სავანაში მისწავლა
 იყენა ჩა ს-ბო იქამა მნათ და მუდგენია
 სიღრა ზედასა - იქამა მამლანსა სავანაში
 და მამლანსა სავანაში იქამა სულს
 და სიღრაში სავანაში
 ჩვენივე მამლანსა ქვემოთ იქამა ვაყენა
 ნამამლანსა ჩვენივე და იქამა სიღრაში
 იქამა სიღრაში სავანაში და მამლანსა
 იქამა სიღრაში და მამლანსა სავანაში
 იქამა სიღრაში და მამლანსა სავანაში
 იქამა სიღრაში და მამლანსა სავანაში
 იქამა სიღრაში და მამლანსა სავანაში

მეფე ფარნავაზი

მეფე ფარნავაზზე ძველ ქართულ საისტორიო წყაროებში („მოქცევაჲ ქართლისაი“, „მეფეთა ცხოვრება“) საკმაო ცნობები მოგვეპოვება. მაგრამ იყო დრო, როდესაც იგი მითიურ, ლეგენდარულ პიროვნებად ითვლებოდა, მის რეალობას, ისტორიულობას უარყოფდნენ. თავის დროზე გამართლებული იყო იმით, რომ არ მოგვეპოვებოდა სხვა ისტორიული წყაროები, რომლებიც დაადასტურებდნენ ფარნავაზის რეალუობას. თუმცა იყო ერთი გამონაკლისი: მოგვიანო ხანის ერთ სომეხ ისტორიკოსთან მოხსენიებულია ფარნავაზთან ღინასგია, რითაც ჩანს, რომ ამ ღინასგის ფუძემდებელი ფარნავაზი ვახლდათ. თავის დროზე მცხეთაში ფართოდ გაშლილმა არქეოლოგიურმა სამუშაოებმა ბევრი ახალი საისტორიო ფაქტები გამოავლინა. ფარნავაზის ისტორიულობა ახლა უკვე ეჭვს აღარ იწვევს.

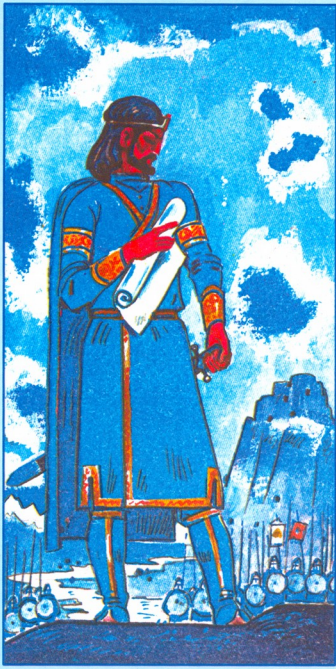
მეციც, ფარნავაზი ერთ-ერთი დიდი ქართველი მეფეთაგანია. მის დროს საბოლოოდ მოხდა მამასახლისობიდან მეფობაზე (სახელმწიფოზე) გადასვლა. ჩვენი საისტორიო გრაფიკა შესაბამისი პროცესის დაწყებას უკავშირებს ამოს, რომელიც ისტორიული საქართველოს სამხრეთ-დასავლეთი მხრიდან – არიან-ქართლიდან მოსულა. თითქოს ეს მოხდარა ალექსანდრე მაკედონელის აღმოსავლეთში ლაშქრობის დროს. მართალია, ალექსანდრეს საქართველო არ დაულაშქრავს, მაგრამ ანგარიშგასაწევია მოსაზრება, რომ მისმა ლაშქრობებმა დიდი პოლიტიკური და სოციალური ძვრები გამოიწვია საქართველოშიც. ქართული საისტორიო წყაროების მიხედვით, ამოს დროს დაწყებულია ქართლში ფართო პოლიტიკური გაერთიანების (სახელ-

მწიფოს) წარმოქმნა. მაგრამ იგი სასტიკი გირანო (ძველქართულად რომ ვთქვათ, „მესისხლე“) ყოფილა და ქართველთა ფართო მასა აუშხედრებია. აჯანყებას სათავეში ჩასდგომია ფარნავაზი, რომელსაც ძალიან დახმარებია ქუჯა – დასავლეთი საქართველოს (ეგრისის) მმართველი.

აჯანყება წარმატებით დასრულდა და ქვეყნის სათავეში ფარნავაზი მოვიდა. მისი ხელისუფლება დასავლეთი საქართველოს მნიშვნელოვან ნაწილსაც მოიცავდა. ამ დროს იგი 27 წლისა ყოფილა და 65 წლის განმავლობაში უმეფია. იგი ქვეშევრდომებს ლმობიერად ეპყრობოდა.

ფარნავაზმა სამეფო დაყო რვა საერისთავოდ და ერთი სასპასეგოდ (მოიცავდა გერიგორიას არაგვიდან მოკიდებული დღევანდელი ბორჯომის ხეობის დასაწყისამდე), რომლის სათავეში მხედართმთავარი იდგა. თითოეულ ერისთავს ექვემდებარებოდა სახალარო (ჯარის უფროსი) და ათასისთავი (ათასკაცანი რაზმის მეთაური). სამეფო კარზე დაწესდა დიდმოხელეთა თანამდებობანი. ადგი ლობრივი და ცენტრალური მმართველების შესანახად დაწესებული იყო ვადასახალი (ხარკი). გარდა ამისა, სამეფო საგარეულოს მკაცვად სამეფო ყმები, რომლებიც, უნდა ვიფიქროთ, ძირითადად მუხრანის ველზე ცხოვრობდნენ. მოსახლეობა ვალდებული იყო მშენებლობებშიც მიეღო მონაწილეობა. დედაქალაქად, რა თქმა უნდა, კვლავ მცხეთა დარჩა. საგარეო პოლიტიკაში ფარნავაზმა ორიენტიკა აიღო სირიის სამეფოზე, რომელსაც სელევკიანები მართავდნენ და ამით იგი დაუპირისპირდა დასავლეთით მდებარე პონტოს სამეფოს.

ფარნავაზის ღვაწლი იმდენად მნიშვნელოვანი იყო, თამამად შეიძლება გვერდში ამოვუყენოთ დიდ ქართველ მეფეებს – მირიანს, ვახტანგ გორგასალს, ბაგრატ მესამეს, ღვათი აღმაშენებელს, თამარ მეფეს და გიორგი ბრწყინვალეს.

ყონალი ბიჭი

ნახეთ, როგორი ბიჭი ვარ! —
დათვი ყურებით მიჭირავს!
ღომს სულს ჩაუჭიდებ ფაფარში!
კოვზს ამოვურეუ ფაფაში,
სღვას გადავცურავ მხარულთი...
ჩემს ვაზრდას ეღის მამული!

ბანობა

საბანოდ მამსადებენ,
აბჯარს ვისხამ საომრად,
ბეჭედი უნდა ვიღორადლო,
არ მკუთროს საზონმა.

კიდეპან დაიხრდაბიან

ნამეხარ მუხის ვლორტი ვარ,
მენს ცისკარს ვუღვრებო,
მიწის კულს ჩაუჭიდებოვო,
მის ნაქურს ვაწყო ფსევბით.

ვანო და მთვარა

სახსე მთვარე ფუფაღამ
ვანოს შემოთუვალა, —
ვანო ჭამე ფაფები,
რმეც დაღიე სშირ-სშირად,
არაგრაკეწქაროხე
ავსებული ჭინჭილა.

კორღზე, სუფთა ჰაერზე,
ითამაშე, ირიბე...
გაზრდები თვალდათვალ
ადრე თუ დაიბინე.

მზე რომ სხივებს აიგოფეს,
ცა დამაღვს ღორჯა ფერებს,
ვანო უხმენს ფუფაღას
და ეუკლაფერს უჯერებს.

მენს საღვრებლად
კორიღებ...
იქლე მენი ფრთობია,
ღარებს გპირდება მისანი...
„კიდევც დაიხრდაბიან
ალკეთს ლეკები შეღისნა!

"კირობანი"

„ბარბის“ წინაპარი

იტალიელი არქეოლოგები ტორენის ზღვაში მდებარე ერთ-ერთ კუნძულზე ჩვენს წელთაღრიცხვამდე 1500 წლის წინანდელ სამარხს წააწყდნენ. თიხის ჭურჭლის ნამსხვრევებში საუცხოოდ შემონახული სათამაშო - კერამიკული თოჯინა იყო. როგორც ჩანს, სათამაშო ეტრუსკული ოჯახის შეკვეთით 3500 წლის წინ გაუკეთებიათ საბერძნეთში. თოჯინა ძალზე გამძლე საღებავითაა შეფერადებული: ტუჩები წითელი აქვს, ნაწნავები - შავი, კაბა ვარდისფერია, ქუდი კი - ცისფერი.

ჩიტი-თერკი

ინდოეთის, ცეილონისა და ბირმის ბინადარ პატარა, მახვილნის-კარტიან და გრძელბლოლიან ჩიტს თერკს ეძახიან. ეს სახელი იმიტომ დაერქვა, რომ ბუდეს უჩვეულოდ იკეთებს: ნისკარტითა და ფეხებით ფოთლის ნაპირებს ახლოს მიიწვევს, ერთი-მეორეზე დააგებს და ნისკარტით გახვრეტს, აბლაბუდას ან მცენარეულობისაგან ძაფს „ართავს“ და მერე ბუდეს ამ ერთი „ეკრავს“.

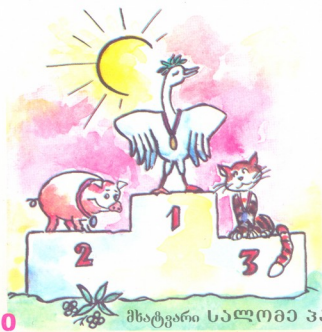
ზოგჯერ ამ საქმიანობისთვის ეთი დიდი ფოთოლიც საკმარისია, მაგრამ არის შემთხვევები, როცა ბუდეს თორმეტი ფოთოლიც კი სჭირდება. შესახველად ეს ბუდეები კონკრეტს წააგავს.

ჩიტი, რომელიც ყროყინებს

ავსტრალიაში გავრცელებულია პატარა ფრინველი, რომელსაც ადგილობრივი მცხოვრებლები „მოცინარ ვირს“ ეძახიან. ეს სახელი იმიტომ შეარქვეს, რომ მისი სიმღერა ჯერ სიცილს წააგავს, მერე და მერე კი... ყროყინში გადადის. ავსტრალიაში რადიოთი ხშირად გადასცემენ ამ ჩიტის სიმღერა-ყროყინს.

„მოცინარი ვირის“ მოკვლა კანონით აკრძალულია, რადგან იგი ანადგურებს გველებს, ბაყაყებს და ხვლიკებს.

უსეც უენი ბატი!

ამერიკელმა ზოოლოგებმა შეადგინეს ცოცხალ არსებათა სია (ადამიანის ჩათვლით) სიფრთხილის მიხედვით, როგორსაც იჩენენ ისინი ქუჩაზე გადასვლისას. პირველ ადგილზე აღმონბოდა... ბატი! იგი, როგორც გაირკვა, თითქმის არასოდეს ხვდება სივრცეს ქვეშ. ბატის შემდეგ ყველაზე ფრთხილები ღორი და კატა გამოდგნენ. ქათამი და ძაღლი ერთ დონეზე აღმოჩნდნენ, ხოლო ადამიანი...

...ეცეც უენი ბატი!

მოამზადა ნათია გავაქლიაძე

- ლურჯი
- + ყვითელი
- წითელი
- ▲ მწვანე
- ნარინჯისფერი

ახეურა

შეაერთეთ სიტყვები და ამოიცანით მსოფლიოს ცნობილი ძალაქების სახელები (გამოიყენეთ მხოლოდ შავად აღნიშნული ასოები).

პრიზი + ჯა =

ენოლი + დონე =

სოკო + მოცვი =

აბი + თილსმა =

დარდი + მი =

შავი + ვარია =

თბი + ენა =

დილა + დედაენა =

ენა + პიკი =

ბრილი + ნერვი =

სიმბოლო + გბა =

კეტი + კოლტ =

ნეგატივი + შნო =

გ	ე	ნ	ა	რ	ვ	ვ	ვ	ე	ი	კ	რ	ო	ს	ჰ
გ	ნ	ე	ვ	ნ	უ	ბ	უ	ნ	ი	ნ	ე	ვ	ო	
ე	ნ	ი	ი	ზ	ო	ა	ნ	რ	ო	ხ	ა	ი	რ	
ჩ	ი	ვ	ო	ნ	ვ	ი	ა	უ	ს	ი	ხ	ვ	რ	
ს	ა	ხ	ა	ი	ნ	ო	ფ	ბ	შ	მ	ბ	ი	ი	
ა	ნ	ა	ზ	ა	ვ	ი	ე	ხ	ო	კ	ა	ს	ფ	
ვ	ა	ზ	ა	ნ	ნ	ი	ე	ა	ა	ო	ნ	ი	ა	
ძ	შ	ი	ჭ	ი	ა	რ	ა	ნ	ო	კ	ე	ე	ნ	
ა	ნ	ნ	ი	ნ	უ	ნ	ა	ა	ნ	ი	ნ	ვ	ა	
ნ	ი	ბ	ა	ს	ა	ფ	ნ	ა	ნ	ი	ი	ი	ა	
ნ	ო	რ	ი	ი	ლ	ე	ა	ნ	რ	უ	ნ	უ	ნ	
ი	ყ	ვ	ა	ვ	ი	რ	ა	ნ	ე	ბ	ე	ლ	ი	

გადახაზეთ 24 სიტყვა. დარჩენილი ასოებით შეადგინეთ ყვავილის სახელი.

ლბობინთა შედგინა წა-ე საშუალო სკოლის მოსწავლეებ ნათია ბღიაშვილმა

მეღვა ბლიამე

გ ა მ მ ც ა ნ ე შ ი

X X X
სახლში ვარ, სახლის გულში ვარ,
ძლიერ უყვარვარ პატარებს.
დიდებსაც არ დაეზარდებით, -
ზევით და ქვევით გატარებთ.

X X X
ყანასავით ცალ ფეხზე დგას,
პატარაა, ბურთს ჰგავს მრგვალი.
ზედ თავსდება: მთები, ზღვები,
ქალაქები, მიწა, წყალი...

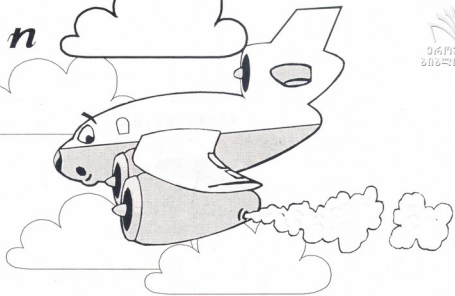
X X X
საუნჯესაც ეძახიან,
ჩირადანსაც, ლამპარსაც...
იმეობრე, ბევრს ვიამბობს
მოთხრობასაც, ზღაპარსაც...

X X X
კალათში ეწყო თავიდან
ოცდათექვსმეტი ვაშლი.
რამდენიმეც რომ ჩააწყვეს,
ორმოცი გახდა მასწინ.

ამ ამოცანის ამოხსნა
კი არ გეგონოთ ძნელი.
კითხვაც თქვენ დასვით, ბავშვებო,
პასუხსაც თქვენგან ველი.

X X X
ფეხის წვერით გემოს იგებს,
გრძელ უღვამით ყნოსავს,
სპილოსავით ხორთუმი აქვს,
არ ეკუთვნის ფროთოსანს.

ჭრელი კაბით იმოსება,
არ ატარებს ბეთქარს.
ფუტკარავით ეტანება
ყვაილეების ნექტარს.

შეაგროვე ბარგი!

თამაშობს ორი მოთამაშე. მოიგებს ის ვინც
არევი შეგროვებს ბარგს.

სამაშის წესები:

1. თითოეულ მოთამაშეს მდებარეობის აღსანიშნავად დასჭირდება აქტონი ან უბრალოდ ღილი და ერთი კამათელი.
2. აირჩიეთ, რომელ ხაზზე ითამაშებთ: თეთრ ემოციებს. შეაგროვებთ თუ ნაცრისფერს.
3. რიგრიგობით გაავრთეთ კამათელი. გადავი-

ლეთ თქვენი ღილი იმდენი უჯრით, რამდენსაც გიჩვენებთ კამათელი. თუ იმ უჯრაზე მოხვდებით, რომელზეც ჩემოდანია, ჩაიწერეთ მისი ნომერი და გაავრთელეთ თამაში.

4. გაიმარჯვებს ის, ვინც პირველი შეაგროვებს მთელ ბარგს.

ერთი მოთამაშე მარცხნივ იწყებს მოძრაობას

თამაში აქედან დაიწყეთ, თუ კვლავ ამ უჯრაზე მოხვდებით, გამოტოვებთ სელა.

მეორე მოთამაშე ამ ისარს მიჰყვება.

*თქვენ იცით, რომ წ'ოქანაკოი წ'იქოი ჯიშო-
სეყოური ასეწოლოოვიით. ცხენის წ'ოცაწა წ'ო-
რეყოლი.*

ცხენი უკეთილშობილესია ცხოველთა შორის. იგი ჭკვიანია, მოსიყვარულე და გამგები, დაუზარელი, კეთილი და ერთგული; ამავე დროს ამაყია, საზრიანი, დედალავი და მამაცი. იგი უხსოვარ დროს წარ-
მოიშვა და მილიონობით წლის განმავლობაში ვი-
თარდებოდა. ცხენი ცხენისებრთა ოჯახის კენტრ-
ლიქოსანი ცხოველია. თანამედროვე ცხენი შორე-
ულ წარსულში ველური იყო. იგი ევროპაში, აზი-
ასა და აფრიკაში ბინადრობდა. ადამიანმა იგი ძა-
ლიან დიდი ხნის წინათ, ბრინჯაოს ხანაში (ძვ. წ.
აღ. მე-3 ათასწლეულში) მოიშინაურა. ცხენის გვარში
8 სახეობაა, რომლებიც 4 ქვეგვარშია გაერთიანე-
ბული: 1. ნამდვილი ცხენი, რომელსაც ეკუთვნის
პრევეალსკის ცხენი, ამოწყვდარი ტარპანი და ში-
ნაური ცხენი; 2. ვირი; 3. კულანი და 4. ზებრა.
ცხენის გარეული სახეობები დღეს თითქმის გადა-
შენებულია, დარჩენილები წითელ წიგნშია შეტანი-
ლი და კანონითაა დაცული.

მსოფლიოში ამჟამად შინაური ცხენის 200 ჯიშია
გამოყვანილი. ცნობილია მძიმე ტვირთშიდავი, მსუ-
ბუქი და მძიმე შესაბმელი, საჯდომ-შესაბმელი, საჯ-
დომი. ყველაზე ძვირად ფასობს არაბული ჯიშის
ბედაური. მას შეიძლება შეედაროს წმინდა სისხლის
ინგლისური ცხენი, რომელიც არც სილამაზით,
არც გონითა და გამძლეობით არაბულს არ ჩამო-
უვარდება. სიმართლე რომ ითქვას, საუკეთესო
საჯდომი სწორედ ინგლისური ცხენია.

რუსეთში ორიოლის და დონის ჯიშის ცხენს
თვლიან საუკეთესოდ, კავკასიაში – ყარაბაღულს
(ამბობენ, არაბულიდან წარმოიშვაო). შოტლან-
დიური პონი სხვებთან შედარებით, ძალიან
პატარაა – დაბალი, ჩაფსკენილი, ბანჯგე-
ლიანი ფაფარითა და ფუნწულა ძუით;
მზიარულია და მკვირცხლი, ჩვენში იშ-
ვითად შეხვდებით, ფასობს ძალიან ძვი-
რად; რუსული ცხენის ჯიშია ბა-
ტიუგი – ზორბა ტანის, ღონიერი,
ამტანი, მძიმე ტვირთის მზიდავი.

მამალ ცხენს ულაყი ჰქვია,
დედალს – ფაშატი ან ჭაკი. ცხე-

ხის შვილს კვეს ეძახიან. ცხეების ჯოგს რეძა
ჰქვია.

ცხენის ჭკუაზე და საზრიანობაზე ლევენდებს
ჰყვებიან. ცნობილია, მაგალითად, რომ ოლიმპიურ
თამაშებზე გამარჯვებული ცხენი ამაყად მიდიოდა.
ტრიბუნასთან და მსაჯისგან ჯილდოს ითხოვდა.
ცხენი თავისი გონიერების წყალობით ადვილად
იწვრთნება – იოლად სწავლობს კითხვებზე
დადებით ან უარყოფითი პასუხების გაცემას თავის
ქნევით; ფეხების ბაკუნით დროსაც გაგაგებინებს;
მაგრამ ამის მიღწევა მხოლოდ ალერსიანი
მოპყრობით შეიძლება, არამც და არამც მათრახბი!

*ყოველზე რიჩი ჰერშეირონის ჯიშის ცხენია. მისი
სიმალოე 2 მეტრი, სიწვილი 5 მეტრზე მეტია.*

*ყოველზე რაზალი იქი თქოვანეოცა. წიშოლის
სიმალოე სყო წილაც 70 სმ-ია.*

*ყოველზე რიჩი სისქარი. წიშეოლიც ცხენს
შეიქოლიც გენჯიოთწიშის. 70 სმ-ია.*

სამოგზაო სიყვარული

ბებიკოს ვეითხე, ჩემ გუღში
როგორ ვტყვი თნებ,
მამიკო, ბაბუ, შენა და
ჩემი ღამასი დედა.
ქეთი, მანანა, შანტა,
გია, ნინო და ლელა,
შატარა სოფოც რომ

განდა

გუღში ჩავისვი სელად.
მასწავლებლებიც ბებიკო,
განა ერთი და ორი,
ჩემი ჯგუფელი ბავშვებიც
ყველა გუღში მეფის მკანი.
სღვაც გუღით დამაქვს

ღურჯი ცან,

მხედ — ჩახჩახა და თბილი,
ჩვენ სოფელს გუღში ვიტყვ და
გუღით ვატარებ თბილისს.
ბები, მითხარი გჯერა თუ
არ გჯერა ჩემგან თქმული,
მხეჩეხება თუ ქვეყანას
მართლა ვატარებ გუღით?
ბებიკომ მკურღმი ჩამიკრა
მთელი სუღით და გუღით,
მითხრა, ეგ არის, რაც არის
სამშობლოს სიყვარული.

საქართველო
საზოგადოებრივი
ტელევიზია

ერთი ხუთეა

შევიკრიბეთ ათი ბავშვი,
გაქონდა ერთადერთი ბურთი,
გავიყავით ათი ვამლი
წაბლი — ორჯერ ოცდახუთი.
გელას ნუგა აღმოჩნდა,
თითო ნუგა შეგვხვდა ყველას,
ორი დარჩა სედმეტი და
დავუტოვეთ ისევ გელას,
ვიდრე თამაშს დავიწყებდით
მესენ მიხვდები ჩემო სურს,
ბურთის გარდა რა და როგორ
გავიყავით ყველამ მშურად.
ბურთს ვურცვრთი ვურა ვთმობდით,
ვერ გავუვათ ერთი ხუთე,
აქეთ-იქით, სევათ-ქვევით,
ტაციათა გვექონდა ბურთე.

ძილი არ მიჭამია

დამცინიან, — ყველა ვასწორებს
გაღვიძების დღითო,
რად ხარ ასე ძილისგულა
რომ ვერ ძღები ძილითო.
ძილით როგორ უნდა გაგძღე,
რა ქენა, მიკვირს ძალიან.
არასოდეს, არასოდეს,
ძილი არ მიჭამია.

დღეს ხშირად გაიგონებთ, დრო შეიცვალა, ჩვენს ბავშვებს წიგნი აღარ უყვართ. ეს სენი სულ უფრო მეტად იკიდებს ფეხს და, თუ რაიმე არ ვიღონეთ, ვაითუ ისე მიხედეს, რომ მოზარდმა თაობამ მართლაც დაკარგოს ინტერესი წიგნისადმი, მხატვრული ლიტერატურისადმი, კაცობრიობის უდიდესი რეალური მონაპოვოსადმი.

ცხადია, ყველას ძალიან გვინდა, შვილს წიგნის სიყვარული ვასწავლოთ, მაგრამ უნდა ვიცოდეთ, რომ ამ მიზნის მიღწევას დიდი მონღიშობა და მოთმინება სჭირდება. ამ „ბრძოლაში“ პირველ ყოვლისა ისეთ მეტოქეს უნდა ვაჯობოთ, როგორცაა ჩვენი პროგრესული ეპოქის დიდი მიღწევები: ტელევიზორი, კომპიუტერი, ინტერნეტი... მათ მილიანად დაიპყრეს ჩვენი შვილები გონება.

ლიტერატურული ნაწარმოების კითხვა და მოსმენა ბავშვსაგან ყურადღების დაბაზას, გარკვეულ ძალისხმევას მოითხოვს, ტელევიზორის ეკრანიდან კი მისთვის სასურველი ინფორმაცია დაუბრკოლებლად მოედინება... მაშ რა ვქნათ, როგორ მოვიქცეთ?

პირველ ყოვლისა შევცადეთ, ბავშვი შეძლებისდაგვარად ჩამოაცილოთ ამ მიმზიდველ ტექნიკას: მუუხლუდეთ ტელევიზორის ყურების დრო და პროგრამებიც თავად შეურჩიეთ - კეთილი და გონივრული მულტფილმები, გადაცემები ცხოველებზე, მოგზაურობაზე...

ხშირად, როცა ბავშვი მეტისმეტად ცელქობს, ფეხებში ვედებათ და „ბავზარი“ კითხვებით მოსვენებას არ გაძლევთ, თქვენ მშველად ტელევიზორს „უხმობთ“. გირჩევთ, ეს ხერხი რაც შეიძლება იშვიათად გამოიყენოთ.

თუ გსურთ, რომ თქვენმა შვილმა წიგნი გულით შეიყვაროს, გაითვალისწინეთ ეს რჩევები:

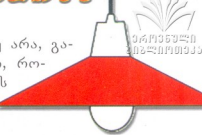
F 8668

1. რაც შეიძლება ხშირად უკითხოთ ბავშვს. ნუ გვინათ, რომ ყმაწვილს, რომელმაც წერა-კითხვა ეს-ესაა ისწავლა, თქვენი წაკითხული ზღაპარი აღარ სჭირდება. პირაქით, უფროსების მიერ გრძნობით „არტისტულად“ წაკითხული ესა თუ ის ნაწარმოები ბავშვს მის მიმართ ინტერესს გაუღვივებს.

2. შექმენით კარგი საოჯახო ბიბლიოთეკა. მოზარდს საზოგადოებრივ ბიბლიოთეკაში საარულს შინ, თაროებზე ჩამწკრივებული წიგნების „ქექვა“ ურჩევნია. ამიტომ ეცადეთ მას მდიდარი არჩევანი ჰქონდეს. როცა ამ წიგნებს გადაიკითხავს, უკვე იმ ასაკში იქნება, რომ ახლის ძებნას არც საზოგადოებრივ ბიბლიოთეკებში დაიზარებს.

3. ბავშვი წაიშორდება თუ არა, გაუკეთეთ ექსლიბიტის (ბეჭედი, რომელზეც აღნიშნულია წიგნის მფლობელის ვინაობა) ესკიზი მისთვის განკუთვნილი წიგნებისთვის. დაგვერწმუნეთ, სულ სხვა გარნობაა, როცა საკუთარი, თუნდც სულ მცირე მოცულობის ბიბლიოთეკის მფლობელი ხდები.

4. შვილს მაგალითი თავად უნდა მისცით. თუ ჩვენვე არ გვახსოვს, ბოლოს როდის ავიღეთ წიგნი ხელში, ბავშვისაგან რაღას ვითხოვთ?

5. თავისუფალ დროს დახედიეთ და ერთად დამკვიდრეთ წაკითხულ წიგნზე.

6. ბავშვისთვის სწორად შეარჩიეთ წიგნი ასაკის გათვალისწინებით. სიუჟეტი არც ძალიან რთული უნდა იყოს და არც მეტისმეტად იოლი, ეს ყმაწვილს ნაწარმოების მიმართ ინტერესს დაუკარგავს. გამოჩალიკა პოეზია: ლექსი ან გალექსილი ზღაპარი ჩვილ ბავშვზეც კი ახდენს შთაბეჭდილებას, რადგან პოეზიის მელოდიასა და რიტმს ადამიანი ყველა ასაკში იოლად აღიქვამს.

7. შეეცადეთ, ლიტერატურული პერსონაჟები ბავშვის რეალურ ცხოვრებაში „დაასახლოთ“. პატარას ურჩიეთ, დახატოს, გამოძერწოს ან წერილიც კი მისწეროს ნაწარმოების გმირს, რომელიც ყველაზე მეტად მოსწონს და აინტერესებს.

8. გახსოვდეთ, რომ კითხვა მოვალეობა კი არა, საიმპონებაა. ნურც თქვენს პატარას აიძულებთ კითხვას, სჯობს თანდათანობით შეიტყუოთ წიგნის საოცარ სამყაროში.

ოთარ შალაგზარია

განგაში

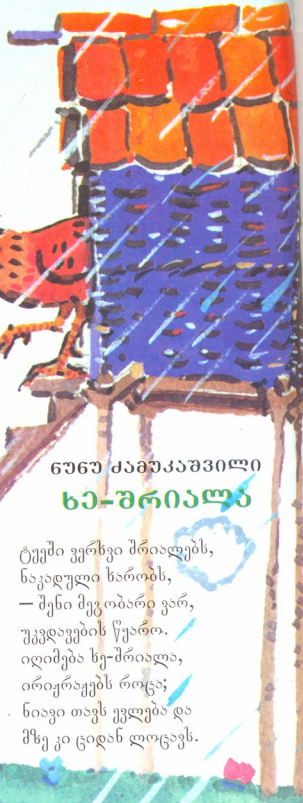
საუგარელო ჩემო ბები,
 დაუძახე ექიმს, ჩქარა;
 აივანზე დამძრა წუსეღ
 ეს საბრალო დეოფალო.
 იმ წვიმაში, იმ თავსმაში,
 მამის დარგულ ვახის ძირას
 უპატრონოდ კგდო თურმე
 თიკუნია თვალციმციმა.
 გაცივების ნიძანს ვატკობ,
 ჩემს თავზე მაქვს გამოცდილი;
 ჩქარა, თორემ ნემსის ჩხულებტას
 ვურ ასცდება ჩემი შვილი.
 ჩქარა, ბებო, რაღას უცდი?
 ვუღარ ვიტან ჩვილის ტირილს;
 ნახე, როგორ გაღუშუშლა
 შენი შვილიშვილისშვილი.
 ბებო მაინც არ ინძრევა,
 ვუგორება ბებურ ფისოს;
 ასე მითხრა, კარგი დედა
 არ დატოვებს კარეთ შვილსო.
 უკედრების დრო სად ვაქვს.
 თორემ
 მეც შევკადრებ სინამდვილეს:
 ბებიებიც არ ტოვებენ
 კარეთ შვილიშვილისშვილებს.

ცნა რომ ღაუგარდის ფერი აქვს,
 ის სოფიკოს თვალბებია.
 სულს სიმშვიდედ მოჰფენია,
 სახლი გაუნარებია.
 ბევრი ღეკსი უსწავლია,
 სიმღერები ჰეუარებია.
 მფარველ ანგელოზს უნახავს, —

ფრთები დაუფარებია.
 მოსნილულსა,
 ფერიისთვის
 თურმე დაუდარებია.
 — კარგი ქალი გაიხარდოს, —
 ასე დაუბარებია.

ვასილ გულაური
**მელია და
 მამალი**

მელია კუდაგრმელია
 საქათმის ძირას
 მიცოცდა.
 აქ არაეურთხელ
 უოფილა,
 უსა-კეალი კარგად იცოცდა.
 სმა დაითაფლა ცბიერმა
 და მამალს უთხრა: - მამია,
 თქროს თავთავი მოგართვი,
 გამოდი ერთი წამია.
 მამაღმა უთხრა: - მელია,
 მე ნუ მიუუები არაკებს.
 აგერ, უურმა წეკს
 დობენთან,
 წადი, მას ეღაზარაკე.

**ნუნუ ძამუკაშვილი
 ხე-შრიალა**

ტეუში ვერხვი შრიალებს,
 ნაკადული ხარობს,
 — შენი მეტობარი ვარ,
 უკვდავების წყარო.
 იდიმება ხე-შრიალა,
 ირიყრაქებს როცა;
 ნიაფი თავს ევლებს და
 მსე კი ციდან ღოცავს.

მკურნალი ბავშარი

იყო და არა იყო რა, იყო ერთი ყოჩაღი ბიჭი ბაქარი. მის ოჯახს უამრავი ცხვარი ჰყავდა. გარეკავდა ბიჭი ფარას, თავად ჩრდილში შერგავდა თავს და ფიქრობდა და ფიქრობდა. რა ჰქონდა ამდენი საფიქრალი? გულში ხეს ელაპარაკებოდა:

- ასე მგონია, ყველაფერი გესმის, ყველაფერს ხედავ. გულიც დიდი გექნება. ბოროტი არ უნდა იყო. ქარი ძალიან გაბეზრებს ხოლმე თავს, ტოტებსაც ხშირად გიმტვრევს, მაგრამ, როგორც კი თავიდან მოიშორებ, უშფოთველი ხდები.

მერე ბალახებს გამოელაპარაკებოდა:

- რამდენ ვაებას უძლებთ, თქვე საცოდავებო! ყველა ზედ გაბიჯებთ. ჩემი ცხვრები გძოვენ, გძოვენ და მაინც ცოცხლობთ პაწიებით!

ერთხელ ბაქარი ჩურჩული შემოესმა. ყურადღება არ მიაქცია. უცებ გარკვევით გაიგონა:

- ბაქარ, ბაქარ, შემომხედ! მე ხველების წამალი ვარ!

- ბაქარ, მე სახსრების ტკივილს ვკურნავ! ახლა ზურვს უკან მოესმა ბუბუნა ხმა.

- ჩემი ქერქისგან შეგიძლია ღრძილების წამალი დაამზადო! - აშრიალდა და მხრებში გაიშალა მუხა.

- მე თავის ტკივილს დაგიამებ, - დინჯად ჩილაპარაკა ბრტყელფოთილა ბალახმა.

- რა ერთბაშად ამოიღვით ენა, სად იყავით აქამდე? - გაუკვირდა ბაქარს.

- სულ ვლაპარაკობთ, მაგრამ არავის ესმის. შენ გულით შეგვიყვარე და ამიტომაც გაიგე ჩვენი. ამიერიდან იცოდე, ყველა სატკიერისზავან განკურნვა რომ შეგვიძლია.

- პაწაწინები კი ხართ, მაგრამ როგორი ხმა-

ური ატეხეთ? თავი ამტკიცდა, - ხელები თავზე შემოიჭირა ბაქარმა. - მოდით, თქვენი ძალა პირველად ჩემზე გამოსცადეთ.

- ნუ შეგცოდები, მოწვევით ჩემი ფოთოლი და შეჭამე, - ურნია ბრტყელფოთოლამ.

ბიჭმა დაუჯერა და თავიც იმწამსვე დაუამდა. იმ დღიდან ბაქარმა წამლების დამზადებას მიჰყო ხელი და საუკეთესო მკურნალის სახელიც მოიხვეჭა.

მხატვარი ვაჟა ქურხული

თვალუკუნა, ციცქნა და გაზაფხულის ერთ-ერთი მახარობელია. შენც იმე მძულსოც გაზაფხულის დაღობა ახლობელს. აიღე მუქი იისფერი საწინის (პასტელის) ფანქარი, ძალიან ფრთხილად გათალე, ნათილი რამდენიმე „ფოთლისგან“ უნდა შედგებოდეს. ყვითელი პლასტილინის ბურთულები დააკარი მუყაოზე. ირგვლივ იის „ფოთლები“ დაუმაგრე. ყვითელი ფანქრის გული დაფუქე, ნაფხვენი პლასტილინის (იის გულს) მოაყარე. აიღე ხევისმეორი მცენარის წვრილი ტოტი, იის ღეროს ფორმა მიეცი, შეარჩიე იის ფოთლის მსგავსი მწკნენი ფოთლები და „ააწვე“ გაზაფხულის უნაზესი და უნატიფესი ყვავილი ია.

ბარიელ ხავთასი
«დედაენა»

ჩვენი წიგნი სასურველი,
საუვარელი „დედაენა“;
მოსაუბრე ჩირადღანი,
სინათლე და აღმაფრენა.
ის გვასწავლის სიკეთეს და
სწორ რჩევასაც მისგან ვეღოთ.
ჩვენი ცოდნის აკუნია
სიბრძნის წყარო უღვეველი.
გადაძლი და გაიხარებ,
გაზიარებს აზრებს დიადს.
მებრძოლი თუ მეცნიერი
„დედაენას“ გაუსწრია.
დაილოცოს მისი მადლი
და უშრეტე სიბრძნის ძალი.
საქართველოს სიუვარულიც
„დედაენას“ შეგვასწავლა.

ლალი ღაჭავაძე
ნუნა

დაცუნცულებს ციცქნა ნუცა,
ცელქობისთვის მუდამ
იცლის.
ფადაფუცით ფურცლაეს
წიგნებს,
წერა-კითხვა თუმც არ იცის.

ლია კობალაძე
დახუჭობანა

შეგროვდნენ მეტწილად
კნავილა კატები,
ქაჩორა წიწილა,
იხვები, ბატები,
თოჯინა ციცინო,
მურა და ბოხოლა,
ნის კუდის ქიცინით
წრე შეგრა ჩოჩორმა.
დაიწყო თამაში:
— იწილო-ბიწილო...
ტაშს უგრაეს ციცინო:
— გავედი, წიწილო!
იწილა წიწილამ:
— გავიდეთ წველ-წველად!
გაბრახდა ციცინო:
— შე მართლა აშრო,
თამაში უოველთვის შენ უნდა ჩამალო?
ამშვიდებს ბოხოლა
ურჩობას უხვევი:
— თქვენ დაიძალეთ და
მე დაიხუჭები!

ჯიშაღ
ჟინგინაჟა
რომანოზ
დანელია

სახალისო მათემატიკა

ხომ გახსოვს ქართული ანდაზა: ასჯერ გაზომე, ერთხელ გაჭერიო, ან კიდევ, ასი, ასი, ასლამაზი, ასი კაბა აცვია... ასე ლამაზად რომ იწყება ერთი გამოცანა? ვიცით, რომ გაგახსენდა. შეინით ათასი, გარეთ ატლასიც გაგახსენდა, აგრეთვე, ათასად კაცი დაფასდა, ათი ათასად ზრდილობაო, რომ უთქვამთ.

ალბათ შეამჩნევდი, რომ ქართულ ზეპირსიტყვიერებაში ხშირად გვხვდება სიტყვები: ათი, ასი, ათასი და ა.შ. ეს იმიტომ არის, რომ რიცხვების ჩანაწერა, ჩვეულებრივ, თვლის ათობით სისტემაში ხდება. ერთნიშნა რიცხვები შენ უკვე ნასწავლი გაქვს. თვლის ათობითი სისტემა თავს ორნიშნა რიცხვიდან იჩენს. მაგალითად ჩანაწერი 35 ნიშნავს, რომ ამ რიცხვში 3 ათეულია და 5 ერთეული, 68-ში — 6 ათეული და 8 ერთეული, 47-ში — 4 ათეული და 7 ერთეული. რიცხვის ჩანაწერში ციფრის ადგილს თანრიგი ჰქვია. თანრიგები ამ ჩანაწერში ბოლოდან იწყება: ჯერ ერთეულების თანრიგია, შემდეგ — ათეულების, შემდეგ კი — ასეულების. დანარჩენებზე შემდგომი შეხვედრებისას ვისაუბრებთ. ჰო, შემდგომი შეხვედრებისას თვლის არაათობით სისტემებზეც ვისაუბრებთ! მაშ, ასე, რიცხვის ჩანაწერში ბოლოდან პირველი — ერთეულების თანრიგია, მეორე — ათეულების თანრიგი და ასე შემდეგ.

ახლა ადვილად ხვდები, რომ
 $35 = 3$ ათეული + 5 ერთეული;
 $43 = 4$ ათეული + 3 ერთეული.

ასე წარმოიდგინება ყველა რიცხვი. ამასთან, უნდა იცოდე, რომ 3 ათეული იგივეა, რაც $3 \cdot 10$, 4 ათეული იგივეა, რაც $4 \cdot 10$, ე.ი.

$35 = 3 \cdot 10 + 5$ $43 = 4 \cdot 10 + 3$
 $67 = 6 \cdot 10 + 7$ $81 = 8 \cdot 10 + 1$

ბიცხვის ასეთი სახით წარმდგენას ამ ბიცხვის სათანგივო ერთეულებად ცაშლას ჰქვია.

თუ მოცემულია რიცხვის სათანრიგო ერთეულები, უნდა შეგვეძლოს თვით ამ რიცხვის დასახელება. მაგალითად, 3 ათეული და 2 ერთეული არის რიცხვი 32 ; 6 ათეული და 7 ერთეული არის 67 .

დავალება:

1. რიცხვები 21, 25, 27, 81, 89, 99 დაშალე სათანრიგო ერთეულებად.
2. იპოვე რიცხვი, თუ იგი შეიცავს:
 - ა) 5 ათეულს და 1 ერთეულს;
 - ბ) 3 ათეულს და 7 ერთეულს;
 - გ) მხოლოდ 8 ათეულს;
 - დ) 4 ათეულს და 9 ერთეულს.

მარტი ამინდს ურევს
 ია კენესის, სტეია:
 ეცოდება ღრუბელს
 და ცრემლები სცვივა.
 ეცოდება ქარსაც,
 დასტრიალებს თავზე,
 მოწყენილი ნისლი
 თავის ეკაბას აცმევს...

ქარო, ჩადექ, მორჩი
 ზუსუნსა და სიობილს,
 ცაო, ვადეურე
 ღრუბელი და ნისლი,
 მწეო, სსეოთა თქორით
 ვავეობარდნე ია,
 მისი ვალიშება
 შენ ერთს შევიძლია.

ვალარიან მოსაშვილი

მიხმარათ!

ეოსსაკენ ვარბის ნინო
 ვვირის, ჩქარა! დათო, ნუკრი,
 მიესმარეთ, არ დაიზრხოთ,
 წუღამი ჩასტა ბატის ჭუკი.

გაეცნია იქ მდკამ ბებოს,
 ის სომ მრავლის მხიდეველია,
 — ნუ სწუხ, ბებო შემოგვევლოს,
 ბატი სომ წელის ფრინველია.

მხატვარი თაბა მიქაია

სიზმარი

ერთ ღამეს წიგნს კითხულობდი. ამბავი ასე იწყებოდა: – ერთ ყინვიან დღეს ობოლი ბიჭი ქუჩაში იჯდა და მათხოვრობდა. რომ დაემეძინა, საოცარი სიზმარი ენახე: ვითომ ობოლი ვიყავი, ვმათხოვრობდი, გამძლეულ-გამომძლელს დახმარებას ვთხოვდი, მაგრამ ყველა შეკარად შექცევდა. ასეთი უბედური არასდროს ვყოფილვარ. მას შემდეგ ქუჩაში მათხოვარს რომ დავინახავ, ტირილი მინდება.

თამარ მახარაშვილი, 10 წლის

ოცნება

ერთი ბიჭუნა სულ ოცნებობდა, რომ ნამდვილი თოვლის ბაბუა გამხდარიყო და თავისი ტოლ-მეგობრებისათვის ყველა ოცნება აესრულებინა.

აი, დადგა ნანატრი ახალი წლის დამე. ბიჭი თოვლის ბაბუასავით გამოეწყო და მეგობრებისკენ გაეშურა. ბევრი იმღერეს, იცეკვეს, იმხიარულეს. ბოლოს ბიჭუნამ ყველას საჩუქრები ჩამოურიცა.

დაბრუნდა სახლში დადღილი და მოწყენილი, გაიხსნა თოვლის ბაბუას ტანსაცმელი, მოიხსნა წვერები და დადგა ფანჯარასთან ჩაფიქრებული. ბოლოს თქვა: ყველას საჩუქრები დაკურივე და ვასამოძენე ჩემთვის კი არავინ მოიცალა, საჩუქარი შეც ხომ გამიხარდებოდა...

უცებ ბიჭუნამ სახლის წინ მღვარი ნაძვის ხისკენ გაიხედა და მის ქვეშ ლამაზად შეფუთული საჩუქარი შენიშნა. გსკი ნამდვილად თოვლის ბაბუას ითნი იყო.

ახანა თოფაძე, 8 წლის

ბელუზა და მარიამი

მარიამი:

– მარტო რად ზიხარ ტოტზედა, ბუმბული მაიქვს ქარსაო, იქნებ ზამთარმა გაგყინა ან დედა მოგენატრა?

ბელუზა:

– სიცეემ მართლა გამყინა და დედაც დამეკარგაო, არც და-ძმა ვიცი, სადა მყავს, ლოდინმა გადაძალაო...

მარიამი:

– ჩემთან მოფრინდი, ჩიტუნა, საკენვი დაგეყაროო, გაგათოო, დედაც გაიპოვო და გულიც გაგიხაროო...

მარიამ მარჯაშვილი, 7 წლის

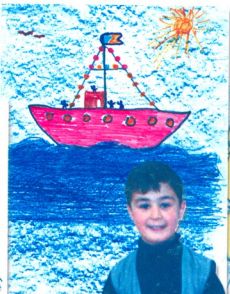

გაზაფხული – მხატვარი

გაზაფხული გზაზე მახროლოდ ენძელას და იას გზაენის – სურს ხალხს ახაროს დიდი ბედნიერება – სუსხიანი ზამთრის წასვლა. იგი მხატვრის ფუნჯს ხასხასა ფერებში აწებებს, ჯერ ერთ ქვეყანას აჩუქებს ნაირფერ ყვავილებს, მერე მეორეს და ასე სათითაოდ ჩამოურიცებს, შემდეგ შეათვალაიერებს, ხომ არაფერი აკლიაო და კვლავ განაგრძობს მუშაობას.

თამარ ციციშვილი, 9 წლის

ნიკა რაზმაძე, 7 წლის

დათო სანია, 7 წლის

სალომე რურუა, 9 წლის

ნინო
მკლავისილი

ნანა
ჯანდიერი

ვიორჯი
უტიამელი

ნათია
ვარამიშვილი

ქეთი
კაკელია

თონა
მირზაშვილი

ნინო
ფანიაშვილი

თორნიკე
ბრატული

ლევან
მარსაგვიძელი

ვიორჯი
ლალიძე

სანდრო
ლალიაშვილი

ხატია
ილურიძე

ომარიკო
ფურცელაძე

ნუცა
ჭინჭარაშვილი

დათო
მამჭარაიანი

გამოვიდა საყმაწვილო

ენციკლოპედიის პირველი ნიგნი

მიმდინახეობს ხელმონეხა მეოხე ნიგნზე

ვიდეოსტუდია „აღმშენი“ გთავაზობთ
სამ პაალ მულტიპლუკაციურ ფილმს ქარ-
თულ ენაზე, ლიცენზირებულ კატეგორიულ
საქვე ფილმებს ორიგინალის ენაზე (ინ-
გლისურად, გერმანულად, ფრანგულად
და ა.შ.).
დავატბაითი ინფორმაციისთვის
ფარეკატი: 935 615

შთავარი რედაქტორი
ფიქსურ 503303333
ხარუდაქციო საბუთო ლეჟან ბაბუნაშაძე,
ალექსო გავაშაძე, მარა შიშაძე, ნანა კაკაშია,
მარა კაპაჩანიშაძე, მარაბი ნინიაკაშიაშვილი
ყდატე ნახატი ზაზუნ ლეჟანიძე
მისამართი: თბილისი, კოსტავას №14,
ტელა: 92 10 32, 93 41 30;
ვათისის 1904 წლიდან
შახმი: 2 ღარი და 50 იკერი